

Francouzská filozofie 19. a 20. století

Gabriel Marcel

Setkání se zlem

Chtěl bych zde, jako již několikrát v minulosti, uplatnit to, co bych rád nazval myšlenkovým experimentem v duchu existenciální filosofie – neříkám existencialismu, neboť každý ví nebo by měl vědět, že jsem toto slovo již před mnoha lety ze svého slovníku vyškrtl. Tedy v duchu existenciální filosofie: to znamená, že nebudu analyzovat pojem, nýbrž že se budu ptát, jak my, lidské bytosti, potkáváme Zlo, a co je možno o tomto setkání říci. /.../ Kdokoli se pokouší poctivě uvažovat o Zlu, musí přísně a ustavičně zachovávat vědomí konkrétních situací, vědomí toho, co v nich úzkostného, ba trýznivého – v opačných případech se bude utápět v chimérách, což tady znamená ve slovech. (*Přítomnost a nesmrtelnost*, str. 67-68)

Přítomnost

Máme-li odhalit /.../ rozdílnost duchovní povahy, která odlišuje předmět od přítomnosti, je nejlépe vyjít od jistých velmi jednoduchých a bezprostředních zkušeností, jež však filozofové až dosud spíše opomíjeli. Můžeme mít například velmi silný pocit, že někdo, kdo je zde v místnosti hned vedle nás, někdo, koho vidíme, slyšíme a koho se můžeme dotknout, není přesto přítomen, že je od nás nezměrně více vzdálen než milovaná bytost, která je tisíce mil od nás, nebo která dokonce již nepatří k našemu světu. /.../ Druhý slyší slova, která říkám, ale neslyší mne, a mohu mít dokonce nepříjemný dojem, že tato slova, jež se mi od něho vracejí tak, jak on je reflektuje, jsou pro mne k nepoznání. Je to zvláštní jev: druhý se takto vkládá mezi mne a mou vlastní realitu, činí mě jaksi cizím sobě samému, přestávám jakoby sám sobě rozumět a nakonec již nepatřím svým vlastním slovům.

(*Přítomnost a nesmrtelnost*, str. 97)

Dramatická tvorba (Obrazoborec)

JAKUB

Nedojdu pokoje, dokud nebudu vědět, jestli mě slyší.

ABEL (*důrazně*)

Ne, Jakube. I kdyby to byla pravda, i kdyby k tobě mluvila – v tomto nejistém rozhovoru, v tomto riskantním dialogu nemůžeš načerpat jistotu, po níž lační tvé srdce.

JAKUB (*vášnivě*)

Vidět, slyšet, dotýkat se...

ABEL

Pokušení, jímž se to nejčistší z tebe nedá ošálit. Jdi ty, nespokojil by ses dlouho se světem, který by opustilo tajemství. Člověk už je takový.

JAKUB

Co ty víš o člověku?

ABEL

Věř mi, poznání vyháňá do nekonečna všechno, co chtělo uchopit. Snad tajemství je to jediné, co sjednocuje. Bez tajemství by byl život nedýchateľný...

(*Obrazoborec/Nevyzpytatelná*, str. 139)